

Unitatea

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Căzuți în brazdă

— † Dr. D. Fireza și † Dr. I. Radu —

Drept e Domnul și drepte sunt judecățile lui, oricât de aspre și simțite ar fi loviturile ce ne ajung. Și caută să le primim resemnați, închinându-ne rânduelii lui preainalte. Chiar și atunci când înțelesul acestei rândueli ne scapă cu totul. Cum e și taina ce ne frământă acum: pierderea, în răstimp de două zile, alor două valoroase și încercate puteri de muncă, tocmai într-o vreme când atâtă lipsă avem de cât mai multe asemenea puteri.

Dr. DANIL FIREZA, canonicul lugojan, se stingea în 6 Iunie, c. la vârsta de 61 ani. Fiu de plugari din Uricanii Hunedoarei și teolog de Roma, adormitul în Domnul a trecut prin viață muncind cu dârzenie de dac, jertfindu-se și jertfind, fără s'aștepte să fie luat în seamă, el și jertfa lui. Bogăția de forțe morale și intelectuale cu care-l înzestrăse Pronia cerească și-a cheltuit-o mare parte în trudnică pastorație de enorii sărace, nerăvnite de alții. Căci pe atunci nime nu se îmbulzia la parohii ca Belotințul, Levinul sau Bacovița cu Hitiașul. Dânsul însă a mers unde-l trimeteau mai marii și îl cerea lipsa, organizând, clădind — numai Dumnezeu știe cu ce jertfe, din străcia proprie ori bunurile părințești, — mângâind și îmbărbătând pe cei incredințați grijei lui pastorale. Cu secretar episcopesc rămâne același suflet: activ, nepretensiv, gata oricând să fie lăturor toate, cu vorba și banul, până la a se da pe sine cu totul uitării. Cum a făcut și acum nu de mult acest milostiv și darnic slujitor al jertfelnicului, vânzându-și casa cumpărată din agoniștea anilor din urmă, ca pe prețul aceleia să se poată face rost uniților din Lugoj de-un cimitir propriu, după ce „frații” ortodocși le-au zăvorât poarta celui trecut la cartea funduară pe numele lor. — Și așa s'a făcut, că pe păr. Danil moartea l'a aflat într-o chiliașă ce i-se pusese la dispoziție la Casa Centrală Diecezană...

Dr. IACOB RADU, prepozitul orădan, trecut la cele veșnice în 8 Iunie c. la vârsta de 64 ani, se trage tot din părinți plugari din Ujfalău-Lămpăhaza de pe vremuri, acum Bădești. Teologia, tot ca Dr. Fireza, o face la Roma. Activitatea pastorală-culturală și-o începe ca admin. parohial în arhidieceză, la Șermeș. Continuă ca prof. de religie (Blaj), paroh și prof. la seminar (București), vicenotar consistorial, asesor (Lugoj), vicar foraneu (Hașeg), canonic, vicar general, rector seminarial (Lugoj) canonic, prepozit capitular (Oradea). Inafară de activitatea pastorală, preținderea pe unde l'a purtat mâna cărmuitoare a Providenței, a dezvoltat și o intensă activitate științifică-literară. Are o sumedenie de articole prin ziarele și revistele din țară și 17 lucrări scoase în volum. Notăm: Istoria vicariatului gr. cat. al Hașegului; Biserica Sf. Uniri din Lămpăhaza; Două luceferi rătăcitori (Șincai și Clain); Baniul Vulcan; Episcopul Baron Vasile Erdélyi; Istoria Diecezei gr. cat. de Oradea ș. a. — După patruzeci de ani de preoție încheiați la Paștile acestui an, păr. Iacob pășeste pragul veșniciei, unde-l așteaptă deja, din 8 Dec. 1920, fratele său, vlădicul Demetriu.

Inregistrăm și noi, îndurerăți, aceste două prăbușiri adânc resimțite îndeosebi de cele două epărhii. Credem însă tare că Cel care i-a chemat pe aceștia doi la sine, acela se va îngriji și de cel ce-i înlocuiește. Adormiți odinneașcă în pace!

In fața alegerilor

— Scurte însemnări pe marginea actualității politice —

(*) In clipe de grea cumpănă, țara este chemată să-și spună din nou gândul și voința. Răutatea excepțională a vremilor dă alegerilor ce ne stau în față importanță excepțională. Cu atât mai mult că, în deosebire de trecut, de astă dată nu guvernul așezat la cârmă hotărăște mai dinainte fizionomia viitorului Parlament, ci invers: înfățișarea corpurilor legiuitoare pe care le va alege liber țara, va determina și compoziția guvernului de mâine. — De aici marea răspundere a cetățenilor este cum nu se poate mai clară: prin temeinică și conștiincioasă chibzuire să dea țării cărmuirea cea mai bună cu putință.

Problemă grea și încurcată. Cu atât mai grea, cu cât necazurile sunt mai apăsătoare, glasul ispitelor mai amăgitor, lărmălaia demagogiei mai asurzitoare. Mulțimea partidelor, numărul cărora crește mereu și fără nici o socoteală, nu face decât să sporească zăpăceala și violența luptei electorale.

Nu-i imposibilă, totuși, o orientare limpede și hotărâtă. Pentru că în fond înfățișarea vieții noastre politice nu s'a schimbat. Este tot cea veche. Partide sunt mai multe decât până acum. Ele însă nu aduc nimic nou: nici program, nici metode, nici oameni. Noui ambiții, veleități proaspete și câte-o lozincă mai mult ori mai puțin sunătoare. Atât. — Foarte puțin. Rău chiar. Fragmentarizarea partidelor mărește inevitabil distrămarea generală. Pe când răutatea vremilor cere tocmai contrarul: coeziune și unitate cât mai mare. Acuma mai ales, când trebuie să se facă în viața țării înnoiri mari, cari vor cere în chip firesc sacrificii și când numai o inconștientă criminală ar putea făgădui coborîrea raiului pe pământ, idealul ar fi un guvern puternic, răzimat pe majorități parlamentare solide, dezinteresate și conștiente. — Iată deci un punct de orientare: grupările mici, fără șansă de-a putea da majorități, ar trebui să se resemneze și să iasă de pe teren. Vor contribui astfel la simplificarea și limpezirea vieții publice.

Stă aceasta și pentru ideea formării de noi grupări politice, cari se preconizează acum: un partid clerical pornit dela Sibiu, un bloc al corpului didactic ori al tuturor funcționarilor, născut la București. — Las că acestea încă nu există. Dar e mai mult decât problematic dacă e bine să ia din capul locului ființă. În felul cum caută să se închege, ar spori și ele cu două numărul stegulețelor de partid, fără să poată influența hotărâtor situația generală și, mai ales, fără să poată duce la biruință cel puțin revendicările de clasă în numele cărora pornesc la drum. — Atunci? Ele rămân un simplu semn al vremii, care confirmă idelle din enciclica „Quadragesimo anno”. Și anume: viața publică în întregul ei

trebuie așezată pe alte temeluri. Partidele politice de acum sunt forme mai mult ori mai puțin artificiale. Societatea trebuie să se grupeze în bresle și profesii, organizate după cerințele firești ale vieții, și armonizate după poruncile dreptății sociale. Deocamdată însă noi n'am ajuns nici măcar să înțelegem problema, necum s'o ducem în viață atât de îngrabă. Va trebui să acționăm deci în vechile cadre, valorificând în ele idealul binelui comun.

Iar în ce privește judecarea acestora, nu-i nevoie de multă vorbă. Sunt bine cunoscute; și criteriile de orientare la îndemâna tuturor. Noi, în ce ne privește, nu vedem nici un motiv, care ne-ar putea îndemna să ne abatem dela vechiul și cunoscutul nostru punct de vedere. Biserica noastră nu are interese deosebite de ale țării. Nu dorim decât o cărmuire bună și sănătoasă, care să dea vieții publice îndrumări potrivite nevoilor vremii, ținând fermă cumpăna dreptății și egalității între diferitele categorii de cetățeni și confesiuni. Și fericita guvernare lorga, care ne-a făcut cea mai crâncenă nedreptate, ducând în aceeași vreme țara însaș la dezastru, este o dovadă proaspătă, că nu în înjghebări ocazionale și orientări de capriciu se poate găsi acest ideal.

Evident, situația preotului este excepțional de dificilă în frământările ceasului de față. Să se îngrădească, deci, toată activitatea lui politică în măsuri de exagerată prudență pastorală. Nu poate lipsi totuși dela datorla de a fi luminătorul credincioșilor și în ce privește datorile lor cetățenești. Mai ales în două direcții. Va trebui să ia lupta, deschis și energic, împotriva curentelor subversive care vreau răsturnarea ordinii publice și nimicirea bisericii. Primejdia e mare, fiindcă mizeria și necazurile sunt extraordinare.

Apoi să-și pună în gardă credincioșii față de făgăduielile demagogiei iresponsabile. Trebuie să se pătrundă toată lumea de convingerea, că greutățile prin cari trecem nu se vindecă prin vrăji și farmece. Nici chiar prin magia inflației financiare, care n'ar face altă decât să ne pună, ca mâine, inevitabil în fața datoriei, de-a face o nouă stabilizare, cu noi jertfe și după ce am destrămat încă odată temeiurile financiare ale vieții economice. Injecțiile de opiu adorm, pe moment, durerea acută; rana însă nu o vindecă. Trebuie operație.

Și încă ceva se mai poate face. Prin atitudinea lor, alegătorii pot impune partidelor o luptă civilizată și demnă. O desfășurare de programe, care să nu se inee în valuri de calomnie și ponegrire păcătoasă. — E timpul suprem să ajungem și la acest postulat elementar de viață cetățenească!

Guvernul de alegeri. Țara dorea guvern de concentrare. Unele partide, poate pentru că sunt „istorice“, nu vreau să înțeleagă porunca prezentului. Vreau să revină trecutul, mâncându-și prin aceasta viitorul.

Regele a soluționat deci criza pe cea-laltă cale constituțională: guvern de alegeri. A numit în fruntea lui pe d. Al. Vaida. De ce? Fiindcă face parte din cel mai puternic grup de opoziție, iar personal era garanță vie pentru desfășurarea unor alegeri libere și civilizate, Partidele au fost invitate să participe cel puțin în acest guvern. Au refuzat. De sigur nu din patriotism. Ci pentru a-și asigura pasport liber pentru obișnuita demagogie electorală. Și pentru ca să aibă pe cine arunca vina eșecului ce le pândeste.

Așa a trebuit să ajungem la guvernul pe care îl avem acum, alcătuit în chipul următor: Președinte de consiliu, ministru de interne și ad interim la externe: *Dr. Al. Vaida-Voevod*; la finanțe: *G. G. Mironescu*; ministru agriculturii și domeniilor: *Dr. Volcu Nițescu*; instrucțiune și culte: *Prof. D. Gusti*; la justiție: *V. Potârca*; armată: *Gen. Ștefănescu Amza*; industrie și comerț: *I. Lugojanu*; comunicații și lucrări publice: *Gr. Perlețeanu*; la muncă, sănătate și ocrotiri sociale: *D. R. Ioanățescu*. *D. Dr. Emil Hațieganu* și *Pan. Halippa* au fost numiți miniștri de stat, fără portofoliu. — Lista se completează cu următorii subsecretari de stat: *V. V. Tilea*, și *R. Brandsch* la Președinție; *G. Crișan* la finanțe; *G. Gafencu*, la externe; *Armand Călinescu* și *Dr. Ion Pop*, la interne; *Dr. Ion Coltor*, la muncă, sănătate și ocrotiri sociale; *Petru Andreiu*, la instrucțiune și culte; *N. Ghelmegeanu* și *Mihail Șerban*, la agricultură și domenii.

Deși compus din membrii unui singur partid, guvernul nu are totuși caracter de partid. Nici prin construcție, nici prin misiunea ce are de împlinit. Și care este strict și precis limitată: să expedieze afacerile curente și să facă alegeri libere. Adevăratul guvern de cărmuire se va putea constitui numai după alegeri, potrivit fizionomiei ce va avea viitorul parlament.

Altă cântare!

Noutățile mișcă pe om la acțiune. Și cele rele. Ba azi mai ales aceste. De ex. bolșevismul, pocăiții ș. a. Pentru ceice le urmează sunt noutăți și de aceea le urmează.

Așa în lume. Dar în biserică? Din nenorocire, în unele privințe, am rămas încremeniți, așa cum am moștenit dela duhovniceasca așezare a răsăritului.

De-o pildă: în parohia N. de 20, de 30 ani în aceeași biserică, în fața acelorași sfinți mai mult ori mai puțin vizibili, același preot în toate duminicile și sărbătorile, cu imode-labila-i voce recitează monoton același veșnic „iară și iară“ și dictează pe același ton una din duzina de predici, poate cu mici complectări ocazionale.

În strană: *cantorul*. Treizecișicinci ani de serviciu. Știe toată slujba pe dinafară și, — record: o „suflă“ întreagă domol și cucernic pe... nas. Iar dacă sunt mai mulți „cântăreți“ e o plăcere să-i ascuți și admiri. Pot fi 8—10 dieci. Se înțelege: toți cântăreți de forță și zeloși. Vor începe deci deodată aceeași cântare (nu totdeauna) patru-cinci inși în șase-sapte „tonuri“ și cel mai puternic și cu sânge rece va învinge. Iar executarea? Pariez dacă doi dieci dintr'un protopopiat știu cântările exact într'o formă.

Sărmană cântare... bisericăscă!

Dar mai departe: *asistența*. O ceată de capete pleptănate și aplecate binisor pe plept sau umere, ochii aproape închiși; iar gândul...? În unele momente... culminante e ca o tresărire și trezire generală: ori au pornit „diecii“ „cântarea“, ori părintele cădelnițiază, ori eventual muzica nunții anunță sosirea mirilor la cununie...

Nu, serios, trebuie să ne examinăm și să nu ne prea menajem. Dacă în întreagă provincia bisericii noastre ar fi și numai zece astfel de tipuri de biserică — e de ajuns; prea mult chiar. Dar foarte probabil sunt mai multe.

Obiectivul principal al bisericii e serviciul divin. Iar serviciul divin dela prima exclamațiune până la ultimul amin, e o continuă

cântare, o armonie demnă de locașul Domnului și altarului, tronul supremului împărat. Cât de îngrijită și gingașe va fi cântarea la prezența împăratului cerurilor! Ce armonie suprafirească să răsune în cupolele locașului Fiului ceresc! — Va fi cântarea pururea nouă, ce înfloară sufletul și înalță rugăciunea cu mireasma bunului miros de tămâie! Va fi flacăra ce completează străfulgerarea razelor zecilor de luminări!

Adecă așa ar fi să fie. Ce decepție însă! În cântare suntem doar' tot cel vechi. Nici o modelație, nici o armonie, nici o regulă ci doar' intonații nasale sau guturale cari de cari mai false și imposibile. Și nu vedem nici perspectiva îmbucurătoare a îndreptării urgente. Preoții chiar, aproape în totalitatea lor, sunt analfabeți în citirea... notelor. Și nu pot fi descifrate fără un instrument. E tipic cazul recent al unui „distins“ preot, care asistând la instruirea unei cântări pe patru voci, foarte serios a propus altă metodă: după ureche... Dar atunci ce folos de *truda* păr. Cherebețiu și cheltuielile cu caetul său de note? Și ce mirare că bisericile ne sunt goale?

Fine finali: Nu-i îngăduit să ne mai mulțumească vechile arți, pe nas ori pe glasul gurii. Preoții ce vin în via Domnului să fie mai întâiu ei familiarizați cu muzica bisericăscă, vocală și instrumentală, ca să poată cânta apoi Domnului cu întreg poporul cântare nouă, cum dorește Psalmistul. Și cum doresc toți ce au la inimă binele sufletesc al mulțimilor credincioase și mărirea lui Dumnezeu.

Pr. Ioan Borza

Roma fascistă. Actuala cărmuire politică italiană are un gând mare: să facă din capitala țării sale moștenitoarea vrednică a veacurilor apuse. În vederea împlinirii acestui gând se lucrează de zor la refacerea, înfrumusețarea și îmbogățirea Romei cu noi și noi realizări de ordin edilitar și arhitectonic. De două ori la an, în 21 Aprilie, aniversara întemeierii Cetății Veșnice, și în Octombrie, aniversara marșului fascist asupra Romei, se face recepția și sfințirea împlinirilor duse la bun sfârșit.

Foia „Unirii“

Glandestinitatea cu bucluc

de Pr. Dr. Victor Crișan

La noi, în general, căsătoria se încheie în fața bisericii și a martorilor corespunzători. Este aceasta cea mai norocoasă și mai perfectă practică. Așa se face că, după o experiență de veacuri multe, pentru fiii săi de rit latin, Roma prescrie această practică de obligatorie și căsătoriile contrase fără ea, afară de cazul bine-stabilit al necesității, nu le mai recunoaște de valide¹⁾.

Dar în biserică noastră mai sunt și alte căi cari duc la căsnicie. Se căsătoresc oamenii în prezența martorilor numai, sau în prezența ofițerului stării civile, ori aceea a ministrului (preotului) acatolic. Și toate acestea căsătorii — să le zicem clandestine — fie curat catolice unice, fie mestecate, sunt valide²⁾.

Iată dar o serie de căsătorii, cari aduc cu sine dureroase dificultăți, de cari nu odată au să se isbească căsătorii 'n drumul mântuirii lor și preoții 'n pastorație.

»La noi căsătoriile clandestine, adecă nefăcute în fața bisericii, sunt în pericol de a se socoti între concubinate și curvii — zicea Tertullian³⁾ la timpul său. Vorbele lui însă sunt actuale și pentru noi. Ele vizează în locul prim pe cel căsătorii numai în prezența martorilor.

Față de aceștia biserică este cu cea mai mare rezervă; îi desaproabă pe toate căile posibile și le deneagă sacramentele fără scrupul.

Sub aceeași judecată cad și căsătorii la civile. Pe aceștia parohul »nu-i va putea primi nici la funcțiunea onorifică de patrini, nici de mărturie la căsătorie și la altele de genul acesta⁴⁾. »(I. C. C. E. 1895). În plus, li-se deneagă și absolvarea sacramentală și accesul la sf. cuminecătură.

Mutatis mutandis, în aceeași categorie avem să-i punem și pe cei căsătorii la ministru acatolic. Pe aceștia desaprobându-i, biserică îi pedepsește cu censură⁵⁾, și pentru gravitatea păcatului scandalos, uneori le deneagă și administrarea sacramentelor⁶⁾. Totuși față de ei, biserică

¹⁾ La *Dr. Sacru*, op. cit. pag. 48, nota 2.

²⁾ *Genț*, op. cit. p. 107.

³⁾ *Ctr. Genț*, op. cit. p. 114.

⁴⁾ *S. Congr. Officii*, 10. II. 1892, Coll. 1783; *S. Congr. Officii*, 5. VIII. 1846, ad 3 am. Coll., n. 1009 la *Duskle*, *The Canonical Status of the Orientals in the United States*, Washington, 1928, p. 175.

⁵⁾ *Ctr. Woywood*, *The Casuist*, vol 1. New-York, 1924, pag. 54; *Genț*, op. cit. pag. 392; *Instr. S. Congr. de Prop. Fide* din Iunie 1858 la *Concl. Prov. Prim*, Blaj, 1886, pag. 260 sequ.

a fost ultra indulgentă. Le-a admis împrejurări excuzante, probabil pe motivul, că ministrul acatolic este un martor mai autorizat decât ofițerul stării civile sau nănașii. Cu toată această practică este în dauna sufletescă a credincioșilor, dat fiindcă prin ea, vrând-nevrând, se tolerează ca un malum necessarium comunicatio in sacris și că dânsa mână apă pe moara indiferentismului religios.

Catolicul conștient nicidecum nu se va putea împăca cu gândul ca o taină sfântă să fie administrată în prezența unui ministru tot așa de superficial în cele matrimoniale ca și semenii săi laici, care în aceeași vreme reprezintă și schisma ori erezia în serviciul căreia este angajat.

Și când te cugeți că clandestinii de soiul acesta, în schimbul unei penitențe bagatele în raport cu fapta comisă, de regulă au același acces la sacramente ca și căsătorii legitimi, vrând-nevrând te întrebi: se poate?

Poporul știe că cele sfinte sunt primite numai dacă se fac în biserică adevărată a lui Dumnezeu, care este a noastră. A tolera contrarul, fie în teorie, fie în praxă, înseamnă a crea dubii în conștiințe. Minus malum eligendum; Scandal, ignoranță etc. ce se invoacă spre a justifica anormalul, de regulă prea subtile pentru mase, sunt explicații destul de bizare, cari pe lângă că zăpăcesc, mai au darul de pregătire și teren pentru indiferentism.

Deschis odată drumul indiferentismului,

¹⁾ *Ctr. Codex Iuris Canonici* Can. 1094.

²⁾ *Ctr. Genț*, *Adm. Bis.* pag. 380 și 392; *Dr. Sacru* *Teol. dogm. spec.* Vol. II, Blaj, 1908, pag. 478, nota; *Concl. Prov. Prim*, Blaj, 1886, pag. 261.

Regimul fascist a și săvârșit, de fapt, multe lucrări de alură mare. A desgropat o sumedenie de monumente acoperite de ruine și moloz, a deschis școli noi, a ridicat spitale și le-a provăzut bogat cu toate cele necesare, a clădit edificii impozante pentru serviciile administrative, a zidit lungi serii de case pentru muncitori la periferia orașului, s'a îngrijit să albă grădini și țărini productive unde până aci era pustietate nelucrată, a durat splendide drumuri pentru automobile, a scos la lumină rămășițele forului lui Cesar și vatra templului zeiței Venus Genetrix. Și multe alte realizări culturale-estetice și de utilitate publică sunt trecute deja la dosarul activității noului regim care nu înțelege să doarmă pe laurii gloriei străbune, ci lucră din răspuseri să se arate, prin prestațiile proprii, vrednic continuator al operei ce i-a fost transmisă.

Altfel, vorba lui Alexandrescu, slava strămoșească pe strămoși slăvește și 'nzădar nepotul cu ea se fălește...

Păstorul cel mare în mijlocul turmei. Clujul unit vestește bucurie mare: *Preasf. Iuliu* ține să fie și pe mai departe ceea ce era: „Episcopul vizitațiilor canonice”. Inceputul apostoliei de acest fel din anul în curs îl face cu credincioșii orașului de reședință.

Primul drum e cel din 17 Aprilie la *Calvaria* pâr. Domșa. Urmează la *Florii Cluj-Mănăsturul* pâr. *Clemente Pandrea*, ca în 2 Maiu înaltul lerarh să cerceteze *Cluj-Cordoșul* pâr. *L. Niccoară*. Dumineca Tomei îl află între muncitorii din *Cluj-Dâmbul Rotund*, tot lumii muncitorești — celei din *Cluj-Iris*, — jertfindu-l și Dumineca următoare, pentruca la o săptămână să facă parte de bucurie la fel turmei ce alergase la *Biserica lui Bob*, „mama celorlalte biserici din Cluj”, cum a spus *Preasfințitul* în cuvântu-i arhieresc.

Căci precum se știe: Marele Păstor clujan slujește cu fast pontifical și predică, ori unde se oprește în drumurile sale apostolice și nu se pun piedeci de neînălțurat. Așa a făcut și la *Feleacul* cercetat în ziua de 29 Maiu c. — Și sigur așa va face și în celelalte puncte ale șirului de vizitații canonice plănute pentru acest an.

ispita prinde mai ușor și fugarii drumu-l parcurs fără scrupul. O mică neînțelegere cu preotul, o renitență acatolică — când e vorba de căsătorii mestecate, — de regulă sunt suficiente pentru ca mirii să se îndrepte la o biserică streină. Motivul? Și acolo se face căsătorie validă. Duzere că noi ce păstorum în parohii mestecate, nu odată vedem cum se abuzează de indulgența bisericii.

Dar căsătoriile clandestine crează dificultăți și preoților. Că respingem dela nănașie ori alte posturi onorifice, eventual chiar dela sacramente pe cei nedemni, nu e singurul necaz. Acesta ne vine înainte și în confesional. Cere deslegare un căsătorit la acatolici. El se află încă tot în pericolul dela început de a fi atăcat în credință și face-nu face destul pentru botezul și creșterea catolică a copiilor. Dacă-l deslegi, se produce scandal, dacă-l refuzi, scandalul e și mai mare. Acum poștească bietul confesar adus în zăpăceală și în câteva minute să socotească împrejurările atenuante și să rezolve cazul corect! Și sunt cu mult mai multe și mai grele aceste cazuri decum s'ar crede. De aceea, la acest loc, ni-se pare că stăm pe pragul anarhiei confesionale. Unde un confesar vede împrejurări excusante, altul judecă contra; când unul desleagă, altul leagă; și scurta o trage ori persoana refuzată ori preotul refuzant, ori ambii în special și biserica în general.

Stat ortodox. Ocupându-se de ancheta întreprinsă de d. *Ioseph Ageorges*, secretarul biroului internațional al Presei Catolice din Paris, d. N. Grecu, sub titlul „Problema catolică în România”, împrumutat dela anchetator, după ce constată obiectivitatea și imparțialitatea autorului, emite în „Universul” Nr. 152 din 4 Iunie a. c. p. 7 ciudata teorie a Statului Român Ortodox.

Se poate o afirmație ca aceasta?

Art. 22 din Constituție spune lămurit că Biserica Ortodoxă este dominantă, iar Biserica Unită are întâietate în Statul Român. Acest Stat recunoaște însă deplină libertate de cult religios tuturor confesiunilor, deși favorizează în rândul întâi, cum e și firesc, cultele istorice. E deci Stat interconfesional; nici decât ortodox. Subvențiile ce le acorda, până bine de curând le acorda tuturor de o potrivă, fără să încerce a favoriza o confesiune în detrimentul celorlalte*).

Așa fiind lucrurile — și așa sunt — cum se poate vorbi de Stat Ortodox? Sau nu mai știm noi ma cuvintelor? (ig.)

Știri mărunte

Personale. In lista noului guvern, pe care o dăm în altă parte a gazetei, se găsește și numele pâr. canonic *Dr. IOAN COLTOR*, care este ministru subsecretar de stat la departamentul muncii, sănătății și ocrotirilor sociale. Biserica noastră întreagă se bucură sincer de această numire. Guvernul la rândul său se poate felicita, că a găsit un om de talent și greutate pâr. *Coltor* pentru conducerea chestiunilor sociale, în cari el este deosebit de competent. Nu vor face abatere dela sentimentul general nici chiar adversarii politici, personalitatea lui fiind în deobște iubită, talentul recunoscut și activitatea apreciată de toată lumea. — Făcându-ne ecoul bucuriei generale, felicităm pe pâr. *Coltor* din toată inima, rugând pe Dumnezeu să-i facă activitatea rodnică și îmbelșugată în noul câmp de muncă!

* Așa prevede Constituția și legile. In practică însă situația nu-i tocmai așa de clară. Precum dovedește dureroasa și nedreapta situație în care se găsește biserica noastră și astăzi. N. Red.

Aceste mizerii le-a îndurat biserica Domnului dela început. Pentru aceea îl vedem pe Tertullian că are termeni atât de grei la adresa clandestinității. De aceea declară solemn și Conciliul Tridentin⁸) că »biserica... totdeauna a urgisit și oprit căsătoriile acelea» (clandestine).

In praxa ei arhiseculară, Roma Papilor a constatat că desavantajile căsătoriilor clandestine, în cumpăna salvării apasă mai greu decât avantajile lor, din care cauză prin noul Codice s'a scăpat pentru totdeauna de clandestinitatea cu bucluc.

Să sperăm că, în scurtă vreme, aceasta neghină va fi smulsă total și din holda bisericii noastre. Avem tot interesul ca sfânta căsătorie să fie încheiată numai în fața bisericii; ca prin aceasta să avem dovadă solidă că ea s'a încheiat »după legile naturale, dumnezeiești și bisericesti, și n'a fost nici un defect la mijloc»⁹). Realizând aceasta, am împlinit dorința milenară a bisericii, apusană și răsăriteană deopotrivă.

Roma ne-a dat exemplul. S'o urmăm. Alt-cum Rusneii uniți din Statele Unite Americane ac-au luat înainte.

⁸) Cfr. *Dr. Suci*, op. cit. pag. 478 nota.

⁹) *Dr. Suci*, op. cit. pag. 481.

Oaspe distins. In cale spre a-și cerceta fii sufletești, pâr, *Gervase Quénard*, Superiorul General al Asumpționistilor, după ce s'a documentat în persoană asupra stării din casele ordinului răspândit deja în Asia Mică, Turcia, Grecia, Bulgaria și Sârbia, înafară de Franța și Italia, s'a oprit trei zile și în Blaj, la »Casa Domnului» venind dela *Lugoj*, spre a-și continua apoi drumul spre *Beiuș*, — trei centre unde se află frumoase și harnice colonii asumpționiste. Aici la Blaj »Cercul Franco-Român» a dat un ceai sărbătorec în cinstea Pâr. *Quénard*, aducând cuvenite elogiile acestei figuri distinse despre care, în treacă fie zis, până și nebisericescul *Temps* scrie cu admirație ca despre »una dintre cele mai eminente personalități ale lumii romane». — In lunga-i călătorie pâr. General e întovărășit de *Fr. Emiliano Mino*, din aceeaș tagmă.

Dela Academie. In adunarea generală ținută săptămâna trecută, *Academia* și-a ales nou președinte, în locul dlui *Ion Bianu*, al cărui mandat expirase. Majoritatea absolută a voturilor a investit cu această onoare pe d. prof. *L. Mrázek*, directorul institutului geologic, deși între contracandidați se găsea, alături de *G. Marinescu* și *I. Simionescu*, d. prof. *N. Iorga*. Vicepreședinți au fost aleși dnii: *I. Bianu*, *A. Rădulescu* și *I. Simionescu*. — In locul regretatului *I. C. Negruzzi*, membru al aceleiași înalte corporații a fost ales d. *George Enescu*, marele nostru compozitor și violinist.

Cum evoluză anglicanismul. Episcopul anglican din Birmingham, *Dr. Barnes* a vorbit nu de mult — cetim în »*Osservatore Romano*» — la universitatea din Cambridge. Este, adeca, un domn foarte învățat. De aceea e și foarte avansat în concepțiile sale religioase. El crede, de pildă, că oamenii mai slăbuți de cap »nu sunt material potrivit pentru Impărăția lui Dumnezeu: nu se poate clădi palat din noroiu». Și mai învață, că procentul nașterilor trebuie redus. — Persecuția crâncenă a creștinilor din Rusia și anticlericalismul din Spania, pentru învățatul domn sunt »simple incidente». — Să nu ne mire însă atâta înălțime de gândire. *Vlădica Barnes* strigă sus și tare: »Noi suntem cele mai perfecte mamifere. Suntem din vremi recente, dacă e vorba de erele geologice; descendenți ai unui grup de maimuțe antropomorfe. Gorila și cimpanzeul ne sunt literalmente veri». Din așa familie glorioasă, nu-i mirare că răsar teorii atât de minunate. — Totuși, ortodoxia cochetează și acum cu *Dr. Barnes* și tovarășii lui în anglicanie. Invidiază progresul?

Locale. Dumineca viitoare, sărbătoarea *Rusaliiilor*, va predică în catedrală pâr. *Iuliu Maior*, dir. școlii comerciale de băeți.

— Aniversara proclamării de Rege a *Majestății Sale Carol II.* a fost prăznuită Miercuri cu mare fast. Pe case și edificii publice falfăia o pădure de steaguri, în vreme ce în Catedrală pâr. vicar *Dr. Ambrosiu Cheșianu* în sobor de preoți, prezentă fiind școlărima, oficialitatea și public din oraș și jur, slujia Te-Deumul comemorator al epocalului eveniment de acum doi ani.

— Joi, la Înălțarea Domnului, de ziua Eroilor, s'a făcut ieșire în procesiune la morminte unde, după Parastas, cuvintează pâr. *Dr. Nicolae Lupu*. Din publicul, dealtfel numeros, de altădată lipsia grosul școlărimii plecate deja în preziua la vetrele părințești, cu excepția celor rămași aici pentru bacalaureat, respectiv capacitate.

Altare refăcute. Există, în Franța, o acțiune pentru ajutorarea bisericilor devastate în răboiu. O conduce *Mons. Baudrillart*. Cifrele cetite în ultima adunare generală sunt pline de învățăminte. În 18 ani, de când există, acțiunea a adunat și cheltuit peste 200 milioane Lei. Din cele 2526 biserici distruse ori stricate, abia

80 mai au nevoie de reparare. Alte 2226 au fost decorate și mobilate. 6000 de preoți și seminaristi au primit ajutoare dela aceeași operă de binefacere, care anul acesta a contribuit considerabil și la construirea de noi biserici în suburbiile Parisului. Și, ajunsă la rezultate atât de strălucite, acțiunea nu se va opri nici după ce, în curând, își va termina misiunea pentru care s'a născut. Impărația carității și asistenței sociale e uriașă. Își va cheltui acolo însuflețirea creștinească.

Convertiri mult grăitoare. Cercurile bisericesti din Elveția și Anglia își au senzațiile lor, îmbucurătoare pentru catolici, consternante pentru ceialalți. În Elveția a trecut la catolicism filozoful și pastorul Oskar Bauhofer, a cărui pierdere simțită »Reformierte Schweizer Zeitung« încearcă s'o atenueze într-o cântă prezintându-l ca o »jertfă« a fraternizării cu doctrina bisericești romane. — Dr. William E. Orchard din Londra a urmat aceeași cale. Anglicanismul pierde într'insul pe cel mai strălucit orator al său, care de 20 de ani încoace făcea slujba grea și însemnată de predicator al basilicii »Kings Weigh House Church«. Mai bine de un sfert de veac a studiat catolicismul ca să-l combată și a încheiat îmbrățișându-l și prognosticând o zi când întreagă biserica anglicană o să facă la fel. — Deie Domnul să i-se împlinescă prevederile cât mai curând!

Stăruința toate le poate. Ziarele engleze aduc știrea că abația benedictină Buckfast din Devonshire e refăcută complet. Unde înainte cu un sfert de veac era un morman de ruine, azi se ridică un complex impozant de zidiri, clădite în întregime de șase călugări cari au muncit cu mâinile proprii vreme de 25 ani în acest scop, fără să fi avut la început ceva cunoștințe de specialitate. Inginerul lor, de ex., idee n'avea de electricitate când s'au apucat de lucru. A luat însă între timp, pe cale epistolară, lecții cu privire la luminat și încălzit. Într'aceea lucrările au mers înainte. În 25 August a. c., în prezența alor 3 cardinali și 14 episcopi, se va face sfințirea acestei abații de sub cărma pâr. Ansgar Vonier. — Admirația multimilor ce se perândă (cam 100.000 la an) să vadă această minune a îndrăznelii și stăruinței, e pe deplin îndreptățită.

Gazetaril la Lourdes. Sindicatul ziaristilor francezi și-a ținut adunarea generală din acest an tocmai la Lourdes. Congres înălțător. Excursiune minunată prin înălțimile munților și... ale spiritului. Fiindcă s'au dus acolo și pentruca să poată asculta Liturgia sub protecția specială a Preacuratei, în grotă ei miraculoasă. Și mulți, foarte mulți dintre ei, s'au cuminecat acolo, în corpore. — S'a hotărât, între altele, să se publice un anuar al tuturor publicațiilor catolice din Franța și din străinătate.

Tragedie cu comentariu. Aviatorul Ionel Ghica, cunoscut nu numai în țară, ci în toată lumea ca una din primele forțe ale armatei de cuceritori ai văzduhului, mai ales după realizarea celebrului raid București—Saigon, a încetat din viață, în floarea tinereții. A fost găsit în nesimțire, în zori de zi, la volanul automobilului său... Cauzele morții? Dureroase ca însăși tragedia. Alcool, cocaină, heroină. Stupefiante otrăvitoare... Un fulger, care răsbate în abisurile pierzării, în care se sbate și se distramă o parte din »înaltă« societate a țării. Durere și... păcat!

Mănăstire de călugărițe — evreice. Mizeria multor fete de jidov a trezit în mintea primadonei Irina Palăsthy ideea că pentru toate aceste existențe sdrobite ar fi o foarte onorabilă cale de salvare: mănăstirea. S'a interesat deci în cauză pe la autoritățile competente, dela cari a căpătat răspunsul că din punctul de vedere al tradiției iudaice planului dănei nu-i

stă nimic împotriva. O seamă de capitaliști — evrei ca și ea, bine înțeles — au și oferit sumele necesare pentru ridicarea mănăstirii plănuită, deocamdată pentru 300 de »călugărițe«. Modelul de viață e cel al călugărițelor catolice, despre care însă primadona n'are decât o idee vagă. Mănăstirea nu-i doar un azil pentru suflitele înfrânte și pentru naufragiați, ci e un atelier al sfințeniei, în care intră elita inimilor tari și nobile. Locatările »Mănăstirii Surorilor Evreice« vor duce și ele, totuși, o viață asemuitoare cu aceea a călugărițelor noastre, cel puțin în ce-i privește latura externă. Vor avea chiar și un fel de clauzură. Numai rabinul local va avea dreptul să treacă pragul zidirii, și chiar și el numai Vineri seara, când se începe slujba sabbatului. Alți bărbați ba. — Clădirea noului institut s'a și început deja.

Avansare americană. Judecătorii din Pensilvania au osândit, în 1923, pe cetățeanul Brook la 10 ani reclusiune. O și făcuse lată. Beat tun, a turtit cu automobilul său 3 bieți de pietoni. Din fire Brook era bun și activ. În temnița din Harrisburg se interesa de soarta deținuților și cerca să le ușureze existența. Le a făcut, între altele, pe propria cheltuială, o cantină, în care găsiu mâncare bună aproape pe nimic. Destul că, la încheierea propriului stagiu, se trezi cu o ofertă a guvernului: să rămână mai departe la închisoare... ca director. Ceeace bravul american primi cu bucurie.

Tichete mai ieftine. E vorba de tichetele ce se scot pentru călătoriile cu trenurile rapide, în afară de biletul obișnuit. Direcțiunea C. F. R. le-a redus nițelș prețul. În viitor costul lor va fi: 60 Lei cl. I, 40 cl. II, și 20 cl. III, până la distanța de 300 km. Peste această distanță se vor plăti, cu 100, 70 ori 30 Lei, după clasă.

† Pâr. Ștefan Mezei, viceprot. on. a trecut la cele veșnice în 25 Maiu c. la Copăceni, într'al 86-lea an al vieții și 55 al preoției sale cinstite. — Odihnească în pace!

Telefonul »Unirii«

P. Reghin. Nu este nici o greșală riportericească. Hotărîrea Sf. Sinod este limpede și categorică: »Pe viitor nu vor mai fi hirotonisiți preoți decât licențiați în teologie«. Cât de sever se va observa în practică această hotărîre, vom vedea. Importanța ei principiară însă este, evident, mare. — Ne interesează și pe noi. Chestiunea facultății de teologie catolică și dreptul academiilor noastre de a conferi licența capătă și din această parte sprijin însemnat, deși neintentionat de către confracți. Este limpede, anume, că hotărîrea de mai sus a Sf. Sinod s-a putut lua numai după ce s-a asigurat clasarea absolvenților academiilor de teologie ortodoxă din Ardeal între licențiați. Ceeace aduce cu sine, în chip firesc, același drept și pentru școlile noastre similare. Iar de cumva pomeniții absolvenți dominanți au fost socotiți și în trecut de licențiați — ceeace rămâne încă de văzut — de sine înțeles vom reclama același drept și pentru ai noștri.

B. Cluj. Sportul statisticilor e ca toate sporturile: util, primejdios, păgubitor, după cum îl deprinzi. Iacă, de pildă, cifrele cari dau aromă contabilicească activității duhovnicești din eparhia păzită de pâr. Ivan al Clujului. Din raportul prezentat de către Consiliul eparhial în adunarea de curând ținută, acei pe cari îi interesează vor afla cu durere, că în cursul anului trecut s-au pronunțat, în acea dieceză, 134 divorțuri. În schimb preoțimea ortodoxă va afla cu justă bucurie, că »fondurile eparhiei« bat frumoasa cifră de Lei 33.564,532. Adevărată uimire va cădea însă peste confracți când vor citi, că numărul sufletelor din eparhie s-a înmulțit cu 5029 trecute dela uniți, și 30 dela sectari; dintre cari 3787 în Maramureș. — Frumos ar fi, nu-i vorbă. Dar... cum naiba de revin așa puțini sectari și, în schimb, se îmbulzesc așa uniții, mai ales cei din Maramureș, în brațele pâr. Ivan, care s-a jurat de atâtea ori că nu face nici o propagandă? Ori, poate, asta este rezultatul tulburărilor continui și prigonirilor crâncene ce se desfășoară împotriva bieței ortodoxii, în țara Voevoților, din partea blestemăților de uniști? Să știi, că așa-o fi. Că doar nu te vei îndoi în afirmațiunile unui episcop ortodox?! — Dar cifrele mai au un bucluc. În același raport, anume, se spune, ceva mai sus, că »numărul sufletelor ortodoxe de pe teritoriul eparhiei e de 332.667; cu 4188 mai multe decât anul trecut«. Un fenomen extrem de interesant. Adeca: dela uniți au trecut 5029 suflete la pravoslavie; și totuși sporul întreg de suflete nu-i decât de 4188. Unde-or fi ceialalți? Și mai ales: ce-i cu familiile eparhiei? Sub oblăduirea pâr. Ivan nu se nasc copii de loc? Intr-un singur an s-au încheiat doar 2943 căsătorii! Totuși oițele nu sporesc, decât din ceeace se poate ciupi din turmele

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

vecine. Și și din ele mai papă lupu câte-o mie. — Ori, probabil, pe nouii născuți și botezați îi socotește plus. Ivan după cum cere dogma: membri ai bisericii adevărate, catolice; pentruca mai apoi să-i poată prezenta adunării eparhiale an de an, când ajung la pricepere, ca reveniți dela uniți la ortodoxia mântuitoare. Altfel nu se poate explica ciudatul fenomen statistic de mai sus. Iar în exactitatea cifrelor cine s-ar putea îndoi? Noi nu, Doamne ferește!

D. București. Prosinodul ecumenic ortodox, care era să se țină la Vatoped, nu a suferit o simplă amânare de scurtă durată. Amânarea este »sine die«. Decic nu se va mai ținea. D. Racoveanu constată, cu durere și cu multă dreptate (»Cuvântul« din 6. VI): »Este un făcut. De câte ori, mai ales în cele ale Duhului, este vorba de comuniune (— în ce privește bisericile ortodoxe, firește N. R. —) nasc îndată forțe centrifugale, efervescente destrămatore pline de neînduplecare«. Și crede d. R. că asta-i opera deavolului, care nu lasă duhul bun să se consolideze. O fi și asta. S'ar mai putea găsi încă o cauză. Nu cumva pomenite »forțe centrifugale« se nasc în chip necesar, din însăși firea și constituția autocefaliilor ortodoxe? Cum ar putea exista forțe centripetale, unde din capul locului lipsește centrul comun? De aceea are dreptate d. R.: dacă totuși se va ținea vreodată plănuitul sinod panortodox, »va fi o minune«. — Fără îndoială!

D. Blaj. Am primit 500 Lei, în contul abonamentului pe 1932. Vă mulțumim pentru suprasolvirea pe care ne-o faceți an de an și dorim ca pilda DVoastră să aibă imitatori cât mai mulți.

Oficiul parohial Finiș. În Telefonul din Nr. 18 c. din greșală s'a cules Teiuș în loc de Finiș. Rectificăm, confirmând primirea sumei de Lei 200. Achitat până la 30. VI 1932.

Parohia gr.-cat. Clopotiva. Am primit 200 Lei. Achitat până la la 30. VI 1932.

Dr. B. Cluj. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

B. Dumbrava. Am primit abonamentul pe anul curent. Aeresa s'a corectat.

D. C. Făgăraș. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe anul curent.

C. Gherla. Confirmăm primirea abonamentului pe 1931.

B. Lăpușel. Chităm primirea abonamentului pe 1932.

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericesti. Vestiminte din cele mai bune stofe.

Prapori de mătăsă din Damasc Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini Potire, cădelnițe, plicside, epitrafire.

Fabrică de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit de ori ce mărime.

Prețurile cele mai scăzute.

VASILE HOZA

Sibiu, Piața Miesă Nr. 14

(34) 6

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, efetuuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

8-7 997